

VERSLAG GESPREKKEN INFORMATIEFASE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN BERNHEZE 2026

Beste aanwezigen en toehoorders,

Graag maak ik ten eerste van deze gelegenheid gebruik om alle politieke partijen te danken voor het in mij gestelde vertrouwen en de fijne gesprekken, die ik met de afgevaardigden mocht voeren in de afgelopen weken.

Zoals ik in de gesprekken heb aangegeven feliciteer ik de vier winnende partijen met de winst van een of meer zetels. De partijen, die die zoete smaak niet hebben mogen proeven, wens ik desondanks ook de komende periode een constructieve en gemotiveerde bestuursperiode toe.

Na de verkiezingen van 18 maart heeft CDA Bernheze mij benaderd om als informateur op te treden in Bernheze en is de opdracht daarvoor aan mij verstrekt.

De strekking van de opdracht was als volgt: U onderzoekt op objectieve, zorgvuldige en transparante wijze welke coalitie(s) binnen de gemeente Bernheze een stabiele meerderheid kunnen vormen en op hoofdlijnen inhoudelijk met elkaar kunnen samenwerken.

Het onderzoek moet leiden tot een advies over een kansrijke en stabiele coalitie, inclusief aanbevelingen voor vervolgstappen.

Hiertoe stond mij uitgebreide informatie ter beschikking, zoals de partijprogramma's voor de verkiezingen, het bestuursprogramma 2022-2026 en de tussen- en eindevaluatie daarvan, de Staat van Bernheze, de financiële doorkijk grote projecten vanaf 2026 en de burgemeestersbrief aan de gemeenteraad.

Ik ben meteen aan de slag gegaan en heb met twee of drie vertegenwoordigers van iedere politieke partij het gesprek gevoerd.

Tijdens het duidingsdebat, wat na deze gesprekken heeft plaatsgevonden, vernam ik dat enkele partijen de volgorde liever andersom hadden gezien.

Ik heb het gevoel dat de partijen in de gesprekken met mij hun verhaal hebben kunnen doen, onafhankelijk van en niet beïnvloed door wat er werd gezegd in het duidingsdebat.

Voor beide volgordes valt waarschijnlijk iets te zeggen. Ik heb echter geen onverwachte of mij nog niet bekende uitspraken waargenomen in het duidingsdebat.

De gesprekken hebben plaats gevonden in een vertrouwelijke setting, waarbij ik het belangrijk vond dat de gesprekspartners vrijuit hun wensen en evt. bedenkingen met mij konden delen.

Aan alle partijen heb ik dezelfde vragen voorgelegd.

Deze vragen waren gericht op de inhoudelijke standpunten van de politieke partijen, evt. breekpunten bij het vormen van een coalitie, wel of geen koerswijziging in het ingezette bestuursbeleid.

Daarnaast heb ik met de partijen de visie op een mogelijke coalitie besproken en de wens om al dan niet deel te nemen aan de te vormen coalitie.

Deze ronde gesprekken was voor mij voldoende om tot een advies te kunnen komen.

Ook heb ik hierna met het CDA gesproken.

De verslagen van de individuele gesprekken zijn toegestuurd aan de betreffende politieke partijen en evt. correctie en/of aanvullingen zijn verwerkt. Deze verslagen blijven vertrouwelijk en bij de griffier in bezit.

De inhoudelijke overeenkomsten en verschillen

Dat 'wonen en bouwen naar behoefte' voor nagenoeg alle partijen als hoogste prioriteit wordt genoemd zal u niet verbazen. Weliswaar is er verschil van inzicht over het % sociale woningbouw of de mogelijke bouwvormen. Door meerdere partijen wordt aandacht gevraagd voor de toenemende vergrijzing en mogelijkheden voor de starters.

De rondwegen bij Heeswijk-Dinther en Nistelrode zijn voor meerdere partijen een belangrijk aandachtspunt.

Het sportpark in Heeswijk-Dinther staat eveneens bij diverse partijen hoog op de agenda.

Het AZC is in alle gesprekken benoemd. Daarin wordt benadrukt dat zorgvuldig gekeken moet worden naar de veiligheid, bescherming en inrichting en dat er aandacht behoort te zijn voor het betrekken van de inwoners en hun inbreng.

Centrum Rechts Bernheze kiest hierin voor een andere insteek. Naast het vastleggen van zware voorwaarden geeft de partij aan, dat eerst de veiligheid op orde moet zijn. Als er vluchtelingen worden toegelaten, dan moeten ze eerst gescreend worden en gezinnen hebben de voorkeur van CRB. De partij vindt het AZC nu nog niet passend.

De verbouwing van de Misse 2, 4 en 6 is voor de meerderheid van de partijen een gedane toezegging waar de gemeenteraad niet meer op terug moet komen.

Ook op dit onderwerp vaart Centrum Rechts Bernheze een andere koers en vindt dat deze verbouwing niet nodig is.

Leefbaarheid in de dorpen is een item wat door meerdere partijen wordt genoemd. Het lijkt mij raadzaam in de betekenis nog eens wat meer scherpte te zoeken met de gemeenteraad, want bij het doorvragen is daar geen eenduidig beeld bij en lijkt het vaak nog een breed en wat vaag begrip.

Andere aandachtspunten, die door afzonderlijke partijen zijn genoemd betreffen de openbare orde en veiligheid en de samenredzaamheid, mede gerelateerd aan de geopolitieke situatie in de wereld.

Ook de samenwerking in de regio verdient aandacht.

Bij deze beide aandachtspunten neem ik een verschil waar tussen zittende coalitiepartijen en oppositiepartijen.

De zorg om de sterk toenemende vergrijzing en de nog altijd toenemende complexe jeugdzorg worden door diverse partijen als stevige aandachtspunten benoemd.

Vier partijen geven aan dat ze de ingezette koers van de afgelopen periode ondersteunen en dat deze verder moet worden uitgediept.

De partijen geven aan dat er veel grote opgaven liggen voor de komende bestuursperiode.

De ideeën over de mogelijke invulling en dekking hiervan lopen uiteen. Waar de ene partij een duidelijke uitspraak doet over de mogelijke OZB-verhoging, spreekt de ander zich daartegen uit en kiest voor bezuinigingen door het maken van andere beleidskeuzes.

De al langer zittende partijen benadrukken de constructieve en prettige sfeer in de gemeenteraad van Bernheze, zoals zij die de afgelopen bestuursperiode hebben ervaren en ook waarderen ze dat er breed gekeken werd naar de ideeën, die er leven zowel bij de coalitie als bij de oppositie. Kortom de partijen gunnen elkaar iets, wat als samen besturen wordt ervaren.

De wens is uitgesproken om de raadsleden vaker in een eerder stadium te betrekken en of te informeren bij uit te werken beleidsstukken of programma's. De gemeente Bernheze mag zich nog meer richting inwoners profileren als de samenwerkende organisatie, kortom meer de reikende hand uitsteken naar de inwoners en evt. meer ondersteunen bij vragen. De mogelijkheden moeten worden benut om op lokaal niveau het verschil te maken voor de inwoners en het vertrouwen te bewaken en te verstevigen.

Kortom een mooie opbrengst waar u als politieke partijen trots op mag zijn en ook de komende periode mee verder kunt.

De coalitievorming

Dit onderdeel van de gesprekken legde een veelheid aan mogelijkheden op tafel en legde soms ook gevoeligheden bloot.

Ik snap dat iedere partij voor zijn/haar eigen kansen gaat en vond het lovenswaardig dat, geen enkele partij uitgezonderd, allen hebben aangegeven de bestuursverantwoordelijkheid te willen nemen en dus deel willen nemen in de coalitie.

De uitslag van de verkiezingen laat eigenlijk een logische keuze zien:

Ik noem nog een keer de zetelverdeling: CDA 9, Lokaal 6, Progressief Bernheze 3, CRB 3, SP 1, ONS Bernheze 1.

Het CDA stond in de gesprekken niet ter discussie en zou als grootste partij de onderhandelingen en de formatie moeten voortzetten.

De mogelijkheden, die zijn genoemd betroffen bij diverse partijen CDA en Lokaal en ook CDA, Lokaal en daaraan toegevoegd een derde partij. Daarbij gaven alle

partijen aan dat ze dat dan zelf zouden kunnen en willen zijn. 1 Partij heeft aangegeven dat de mogelijke derde partij zou kunnen betekenen dat er een coalitie van 18 zetels zou ontstaan en dat dan de verhouding wel erg ver te zoeken is.

Een coalitie van 18 zetels tegen 5 zetels in de oppositie zou numeriek een groot overwicht betekenen voor de coalitie. Toch werd dat door enkele betreffende partijen niet direct als een probleem gezien.

Incidenteel werd als mogelijkheid genoemd dat de twee grootste winnaars met elkaar als eerste aan tafel zouden moeten gaan, zijnde CDA en CRB.

Vier van de zes partijen hebben winst geboekt in deze verkiezingen en vertegenwoordigen gezamenlijk het overgrote deel van de inwoners, die de moeite hebben genomen om hun stem uit te brengen.

Zoals ik eerder aangaf is er op inhoud nogal een verschil waar te nemen op diverse standpunten tussen CRB en het CDA en ook tussen CRB en de overige partijen. Ik noem dan onder andere de vluchtelingenopvang ofwel het AZC, de bezetting in het college, de bemensing van de ambtelijke organisatie en De Misse 2-4-6.

Er liggen de komende periode grote opgaven, die om een bestuurlijk besluit vragen. Een koerswijziging wordt door de meeste partijen niet als wenselijk geacht. Meerdere keren heb ik gehoord dat de gemeente meer zichtbaar moet zijn voor haar inwoners en dat dit zou impliceren dat er voldoende bestuurlijke en ambtelijke capaciteit moet worden ingezet.

Vijf van de zes partijen gaven in de gesprekken aan dat vier wethouders een reële bezetting is van het college om alle opgaven in de komende periode te kunnen aanpakken en ook werd aangegeven dat vijf wethouders als niet wenselijk of nodig wordt geacht.

Ik heb alle gemaakte opmerkingen gewogen en opgeteld met de verkiezingsuitslag kom ik tot de volgende aanbeveling om de formatiegesprekken te voeren voor een kansrijke en stabiele coalitie, zoals in de opdracht is beschreven:

CDA en Lokaal starten als eerste de coalitie-onderhandelingen. Zij vormen gezamenlijk een zeer ruime vertegenwoordiging van de kiezers.

Een tweede optie: CDA – Lokaal en progressief Bernheze zou naar mijn mening de meest logische zou zijn.

Bij dit advies realiseer ik me dat ik er niet aan ontkom om partijen teleur te moeten stellen.

Zoals ik eerder heb aangegeven is door meerdere partijen benadrukt dat ze grote waarde hechten aan opnieuw een constructieve en respectvolle sfeer in de raad en dat een bestuursakkoord wordt gewaardeerd. Coalitiepartijen, ik adviseer u daarbij oog te hebben voor standpunten van de partijen, die niet deelnemen in de coalitie en hen te betrekken bij de totstandkoming van het akkoord.

Het college wordt uitgedaagd om de raadsleden en ook de inwoners in een eerder stadium te informeren dan wel te consulteren bij te ontwikkelen beleid. De meerderheid van de gekozen raadsleden is de mening toegedaan, dat de ingezette koers moet worden voortgezet.

Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik u allen te danken voor de prettige wijze waarop wij de gesprekken hebben gevoerd en dank ik mevrouw Leandra Kilian, die als griffier mij deskundige ondersteuning heeft geboden. We hebben in een goede sfeer mogen samenwerken. Ik wens u allen een succesvolle en fijne raadsperiode toe met uiteraard de beste besluiten voor de inwoners van Bernheze.

Annemieke van de Ven
8 april 2026